

Rūta Pukenė,

www.DELFI.lt

2015 m. vasario 27 d. 15:23

[Nacionalinis egzaminų centras](#) ([NEC](#)) ruošiasi nustebinti moksleivius – planuojama jų žinias tikrinti kita tvarka nei galiojo iki šiol.

Šiuo metu rengiama brandos darbo, naujo [Lietuvoje](#) mokinių kompetencijų ugdymo ir pasiekimų vertinimo įrankio, programa. Jei ji bus patvirtinta, planuojama, kad jau kitąmet baigdami mokyklą abiturientai galės rengti brandos darbą.

Naujoji tvarka, tikėtina, galėtų sustabdyti viešumoje vis pasigirstančius skundus, kad egzaminų sistema Lietuvoje – ydinga. Ne vienas moksleivis viešai piktinosi, kaip galima per dvi valandas pademonstruoti tai, ką išmokai per 12 metų.

Iš pradžių – vietoje egzamino, vėliau – papildomas rodiklis stojant

„Brandos darbas leis mokiniams pademonstruoti tuos gebėjimus, kurie jiems reikalingi planuojantis tolesnes studijas ir profesinę karjerą. Pagal savo statusą brandos darbus bus prilygintas mokykliniam brandos egzaminui. Jo įvertinimas balais bus rašomas į atestatą. Tai reiškia, kad atestatui gauti mokinys gali rinktis laikyti brandos egzaminus, bet gali tik išlaikyti lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą, kuris yra privalomas, ir parengti brandos darbą. Brandos darbo įvertinimas nebus sumuojamas su jokio kito egzamino įvertinimu.

Kol kas aukštosios mokyklos tik stebi brandos darbo idėjos atėjimą į ugdymo procesą, bet teoriškai brandos darbo įvertinimas galėtų tapti papildomu rodikliu stojant į aukštąsias mokyklas,

ypač į tas studijų kryptis, kuriose yra didžiausia konkurencija ir kandidatai surenka tokius pat stojamuosius balus. Tokiu atveju brandos darbo, parengto gimininga studijų kryptčiai tematika, įvertinimas galėtų būti papildomu atrankos kriterijumi“, – DELFI sakė NEC Egzaminų skyriaus vedėja [Asta Ranonytė](#) .

Brandos darbo esmė – mokinys pasirinkta tematika savarankiškai rengia tiriamąjį darbą ar kuria produktą ugdymo procese per nustatytą 4–5 mėnesių laikotarpį. Brandos darbe vertinamas pats rengimo procesas, sukurtas rezultatas ir jo pristatymas. Taigi svarbu ne tik dalykinės žinios ir gebėjimai, bet ir tai, kaip mokinys geba organizuoti ir planuoti savo darbą, komunikuoti, spręsti problemines situacijas.

Planuoja, kad bus populiaru

Anot A. Ranonytės, brandos darbo idėja nėra nauja. Dar 2008 metais, remiantis kitų šalių patirtimi, Lietuvoje pradėta svarstyti, ar nereikėtų įvesti naują mokinių žinių ir gebėjimų vertinimo būdą. 2010 metais pradėtas vykdyti technologijų mokyklinis brandos [egzaminas](#) , o 2013 metais – menų.

„Jų organizavimo ir vykdymo principai tokie patys, kaip ir brandos darbo. Tiek minėtuose egzaminuose, tiek planuojamame brandos darbe numatyta, kad mokinys pats rinksis tematiką ir kūrybines ir technologines strategijas, kaip įgyvendinti savo sumanymą, – bus vertinamas procesas, kuriamas produktas ar atliekamas tyrimas, aprašas ir jų pristatymas. Šių trijų vertinimo įrankių vertinimo kriterijuose pabrėžiami ne tik dalykiniai, bet ir bendrieji gebėjimai – planuoti ir organizuoti savo veiklas, komunikuoti, spręsti problemines situacijas, pristatyti darbą.

Technologijų ir menų egzaminų pasirinkimų skaičiai leidžia prognozuoti, kad ir brandos darbas, kurį bus galima rengti iš visų individualaus ugdymo plano vidurinio ugdymo programos mokomųjų dalykų, bus populiarus. 2012 metais atliktas brandos darbo vykdymo bandymas mokyklose parodė, kad mokiniams ir mokytojams patrauklus naujas pasiekimų vertinimo būdas. Kai kurios mokyklos, dalyvavusios išbandant brandos darbą, ir toliau tęsia panašias veiklas, įteisinusios jas kaip projektinį darbą“, – sakė NEC atstovė.

Darbą vertins mokinio mokytojai – kaip bus užtikrintas skaidrumas?

Šiuo metu brandos darbo programos projektas perduotas LR švietimo ir mokslo ministerijai. Gavus mokytojų, mokinių ir jų organizacijų pritarimą viešinamam Brandos darbo programos projektui, prasidės švietimo ir mokslo ministro įsakymo, kuriuo tvirtinama programa, rengimo procedūros.

Kol kas daug diskusijų kyla dėl to, kaip brandos darbai bus vertinami. Pasirodo, pirmajame etape jį vertins tos pačios mokyklos, kurioje mokosi jį atlikęs mokinys, mokytojai. Tačiau kaip bus užtikrintas įvertinimų skaidrumas?

„Brandos darbo vertinimas numatytas toje pačioje mokykloje, kurioje mokinys mokosi ir rengia brandos darbą. Bet dėl mokinio pasirinktos brandos darbo tematikos gali susiklostyti tokia situacija, kad mokykla neturės tiek tos srities dalyko specialistų, iš kurių turėtų sudaryti vertinimo komisiją. Todėl Brandos darbo programoje numatyta galimybė bendradarbiauti ne tik su kitų mokyklų mokytojais, bet ir su aukštojo mokslo, mokslo institutų, darbdavių organizacijomis, jų atstovus įtraukiant į vertinimo komisijas“, – sakė A. Ranonytė.

Ji taip pat pridūrė, kad siekiant užtikrinti brandos darbo vertinimo kokybę, numatoma ne tik organizuoti mokymus jo vertintojams, bet ir taikyti kokybės kontrolės priemones, pavyzdžiui, vykdyti ekspertinį brandos darbų pervalinimą.

„Technologijų ir menų mokyklinių brandos egzaminų atveju tokia praktika yra pasiteisinusi“, – patikino ji.

Nesupranta, kam to reikia

Nors brandos darbo iniciatyva skamba gražiai, [Lietuvos](#) moksleivių sąjungos švietimo ir jaunimo politikos koordinatorius

[minas](#)

[Gedi](#)

Goda sakė, kad kol kas realios šio darbo naudos jis nemato.

„Įdėmiau perskaičius brandos darbo projektą galima suprasti, kad realios naudos iš to moksleiviai neturės. Brandos darbas nėra užskaitomas kaip egzaminas ar panašiai. Kol kas nauda yra viena – jei moksleivio tikslas yra tiesiog pabaigti mokyklą, jis tą galės padaryti lengviau. Jam nebereikės išlaikyti lietuvių kalbos ir literatūros ir dar vieno egzamino. Vietoje antrojo egzamino jis galės atlikti brandos darbą, už jį gaus pažymį ir baigs mokyklą. Tačiau aš nematau, kad tie, kurie bijo laikyti du egzaminus, rašys brandos darbą. Šis atsiskaitymas daugiau skirtas altruistams, kurie norės labiau įsigilinti į mėgstamą sritį“, – spėjo jis.

Tiesa, kalbama, kad brandos darbas ateityje bus nemažiau reikšmingas nei brandos egzaminas. Jam esą gali būti suteikiama tokia pat reikšmė kaip bakalauro darbui, kurį rašo baigiantys universitetą.

„Kai kalbėjau su NEC, jie sakė, kad visų pirma brandos darbas turi susilaukti pripažinimo, o po to, po kažkiek metų, galima tikėtis, kad jis suteiks papildomų balų stojant į aukštąją mokyklą. Esą [LAMA BPO](#) sistemoje gali atsirasti laukelis, kuriame bus galima pažymėti, kad mokinys darė brandos darbą, įrašyti pažymį“, – sakė G. Goda.

Mokytojams gali pritrūkti žinių

Tiesa, jis pripažino, kad kol kas retas moksleivis yra girdėjęs apie iniciatyvą rašyti brandos darbą, šis pakeitimas esą tarsi kabo ore.

„Tų, kurie sužino apie šią naujovę, pirmas klausimas visuomet būna: „O kas man iš to?“. Kol aiškaus atsakymo nėra, įtariu, kad darbų rašymo procesas vyks vangiai. Žinoma, sutinku, kad reikėtų skirti bent metus laiko apsipratimui su šiuo darbu, pažiūrėti, kas juos rašo, kokia yra tų darbų kokybė, tačiau kol nėra praktinės naudos, kažin ar mokiniai jaus stimulą juos rašyti“, – svarstė jis.

G. Goda atkreipė dėmesį, kad ne tik mokiniai nežino apie šią naujovę, mokytojai taip pat kol kas nėra informuoti, kaip jie turės vadovauti brandos darbo rašymui.

„Jei brandos darbo projektas bus priimtas, mokytojai taps ne tik mokinių patarėjais tam tikrų

dalykų klausimais, rengs juos egzaminams, bet turės patarti jiems ir toje srityje, kuri nepatenka į bendrojo ugdymo programą. Paprasčiausiai reikės aukštesnės mokytojų kompetencijos“, – pabrėžė jis.

Svarbu ne forma, o turinys

Tiesa, Lietuvos studentų sąjungos prezidentas [Paulius Baltokas](#) DELFI sakė brandos darbo iniciatyvą vertinantis kaip sveikintiną.

„Pats principas, kad stojimas į vienas ar kitas specialybes turėtų būti individualizuotas, yra sveikintinas. Tiesa, nemanau, kad abiturientų patikrinimo forma yra tiek svarbi, kiek turinys, ką patikrina darbas. Jeigu brandos darbas padės patikrinti mokinių kompetencijas, pagal kurias vėliau jis gali stoti į auštąją mokyklą, viskas yra puiku ir teisinga. Žinoma, nacionaliniu mastu turi būti užtikrintos lygios sąlygos visiems moksleiviams, saugumas, nešališkumas. Kitaip tariant, kad nebūtų galimybės nusirašinėti, plagijuoti“, – dėmesį į skaidrumą atkreipė jis.

P. Baltokas patikino, kad Lietuvos mokyklos iš principo yra skirtingos savo lygiu. Tą esą puikiai parodo stojimų į aukštąsias mokyklas rezultatai – vienu mokyklų rezultatai – geresni, kitų – prastesni. Tad jis abejoja, ar brandos darbus turėtų vertinti tos pačios mokyklos, kur mokosi mokinys, mokytojai.

„Tačiau jei asmuo stoja į kažkokių technologinius mokslus, galbūt iš tiesų yra geriau įvertinti jo atliktą brandos darbą, o ne, pavyzdžiui, atsižvelgti į jo anglų kalbos egzamino žinias“, – svarstė jis.

<http://www.delfi.lt/news/daily/education/staigmena-besimokantiems-ruosia-nauja-atsiskaityma.d?id=67296544#ixzz3TIsHqSPQ>